

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGAUS EISMO AUTOMOBILIŲ KELIAIS
ĮSTATYMO NR. VIII-2043 10, 22 IR 24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO (toliau – Įstatymo projektas),
LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 68 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – BK projektas),
LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 29, 31¹, 71,
416, 420, 423, 426, 427, 686 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(toliau – ANK projektas) (toliau kartu – Projektai)
(TAP-21-747) (TAIS NR. 21-25976)**

2021-06-18 Nr.NV-1453

Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Pritardami Teisingumo ministerijos 2021 m. balandžio 6 d. rašto Nr. 21-21493 paskutiniajai pastabai dėl **BK projekto** ir nekartodami joje išdėstytų pagrįstų argumentų, manome, kad BK projekte baudžiamojo poveikio priemonės – teisės vairuoti kelių transporto priemones atėmimo griežtinimas (nustatant iki septynerių metų) BK projekte nepagrįstas ir neproporcingas. Projektų aiškinamajame rašte nepateikta informacija (duomenys), kurie parodytų tokio teisinio reguliavimo neišvengiamumą (kaip ir derinimo pažymoje pateikti atsikirtimai į šią Teisingumo ministerijos pastabą yra nepakankami). Pastaraisiais metais pastebimos tendencijos griežtinti bausmes ir prievartos priemonės, ne labai paplitusi nuomonė, kad nusikalstamumui kontroliuoti pakanka griežčiau bausti. Toks siauras matymas neleidžia suvokti, kad baudžiamoji teisė, kaip ir bet kuri kita teisės šaka, turi savo ribas, kurias peržengus ji tampa visiškai neefektyvi. Atsižvelgdami į tai, manome, kad BK projekte siūlomas teisinis reguliavimas neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje įtvirtintų *tikslingumo*, reiškiančio, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis ir *proporcingumo*, reiškiančio, kad pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės turi sudaryti kuo mažesnę administracinę ir kitokią naštą, nevaržyti teisinių santykių subjektų daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslams pasiekti. Atsižvelgdami į tai, siūlome atsisakyti BK projekto arba Projektų aiškinamajame pagrįsti siūlomą teisinį reguliavimą.

Dėl ANK projekto:

2. Administracinių poveikio priemonių ir nuobaudų griežtinimo politikos laikomasi ir ANK projekte (ANK projekto 2 straipsnyje keičiamo Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 31(1) straipsnyje, ANK projekto 4 straipsnyje pildoma ANK 420 straipsnio 7 dalis, ANK projekto 7 straipsnyje keičiamo ANK 427 straipsnio 2 dalyje ir kita). Projektų aiškinamajame rašte šis griežtinimas taip pat nepagrįstas, nenurodyta, kodėl ANK nustatytomis poveikio priemonėmis negalima pasiekti nustatytų tikslų, kaip administracinės atsakomybės griežtinimas leistų užkardyti šių veikų padarymą, kokie laukiami teigiami rezultatai ir kita. Neatskleista šių administracinių nusižengimų dinamika (pvz., pateikiant augantį atitinkamų nusižengimų skaičių (įvertinant kelių metų tendencijas, nes dabar pateikti tik 2019 m. statistiniai duomenys yra nepakankami) ir kita kas leistų įvertinti tokio griežtinimo proporcingumą ir efektyvumą. Analogišką pastabą teikė ir Teisingumo ministerija (10 pastaba), tačiau į ją neatsižvelgta ir ji neįvertinta derinimo pažymoje. Taip pat neaišku, kodėl neįvertintos ir kai kurios kitos teiktos pastabos (pvz., Teisingumo ministerijos 3 pastaba dėl Įstatymo projekto) ir nepateikta informacija, ar su visomis suinteresuotomis institucijomis ginčytinos nuostatos buvo derintos darbo tvarka, kokie tokio derinimo rezultatai.

3. ANK projekto 4, 6, 7 ir kituose straipsniuose siūloma numatyti *teisės vairuoti atėmimą*, kai asmuo padaro teisės pažeidimą *neturėdamas teisės vairuoti*. Ši formuluotė turėtų būti tikslinama, nes neįmanoma iš asmens atimti teisės, kurios jis neturi. Atitinkamai tikslintinas ir Projektų aiškinamasis raštas.

4. ANK projektas ir jo lyginamasis variantas tikslintini teisės technikos aspektu, pvz., ANK sankcijos turi būti dėstomos iš naujos eilutės (pvz., ANK projekto 3 straipsniu keičiamo ANK 71 straipsnio 1 dalis, ANK projekto 5 straipsnio 1 dalimi pildoma ANK 420 straipsnio 3 dalis ir kita); atsižvelgiant į Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 (toliau – Rekomendacijos) 113.2 papunktį, nes jame atliekami pakeitimai nesutampa su ANK projekto pakeitimais (pvz., ANK projekto 8 straipsnyje keičiamo ANK 427 straipsnio 1 dalis); ANK projekto lyginamojo varianto žymą siūlome dėstyti pagal 113.1 Rekomendacijų papunktį. Pastaba taikytina ir Įstatymo projektui.

Dėl Įstatymo projekto:

5. Įstatymo projekto 1 straipsnį siūlome tikslinti teisės technikos aspektu, nes šiuo straipsniu keičiamos Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 10 straipsnio 3 dalies nauja redakcija dėstyti nereikia (pagal Rekomendacijų 83 punktą nauja redakcija ši dalis būtų dėstoma jei joje būtų keičiama daugiau nei pusė jos punktų).

6. Atkreiptinas dėmesys, kad Projektų aiškinamojo rašto 12 punkte nurodyti ne visi įgyvendinamieji teisės aktai, kuriuos reikės pakeisti įgyvendinant Projektų nuostatas (pvz., nenurodytas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2009 m. liepos 29 d. įsakymas Nr. 1V-418 „Dėl Teisės vairuoti transporto priemonės atėmimo ir grąžinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“), todėl siūlome atitinkamai keisti Įstatymo projekto 4 straipsnio 2 dalį (papildant institucijų sąrašą) ir papildyti Projektų aiškinamojo rašto 12 punktą.

7. Siūlome tikslinti Vyriausybės nutarimo, kuriuo Seimui teikiami Projektai, antraštėje ir 1 punkte nurodyto ANK projekto pavadinimą (vietoj 311 straipsnio turi būti nurodytas 31¹ straipsnis.)

8. Siūlome Projektų aiškinamąjį raštą tikslinti ir šiais aspektais:

1) Projektų aiškinamojo rašto 4 punkte turėtų būti pagrįsti visi siūlomi pakeitimai (ne tik nurodyti šios išvados 1 ir 2 pastaboje), neužtenka nurodyti, kas keičiama, bet ir, *kodėl* daromi šie pakeitimai ir, *kokių teigiamų rezultatų* tikimasi. Manome, kad nepakanka nurodyti, kad tikimasi, kad bus lengviau spręsti neblaivių vairuotojų problemą, nes kažin, ar vien tik atsakomybės griežtinimas padės išspręsti šią problemą. Be to, jau 2019 m. priėmus atitinkamus ANK ir Baudžiamąjį kodeksą pakeitimus ši atsakomybė buvo ženkliai sugriežtinta, tad jei situacija negėrėjai ir šių teisės pažeidimų nemažėja – tai rodo, kad būtina atlikti išsamesnį poveikio vertinimą, kuris parodytų, kokių efektyvesnių priemonių turi būti imtasi.

2) Siūlome Projekto aiškinamajame atsisakyti besidubliuojančių nuostatų (pvz., 1 punktas).

3) Projektų aiškinamojo rašto 9 punkte užtenka nurodyti, kad nereikia priimti, keisti ar pripažinti netekusiais galios *kitų įstatymų*, nes dėl Projektų *įgyvendinamųjų teisės aktų* yra pasisakyta šio aiškinamojo rašto 12 punkte.

4) Projekto aiškinamajame rašte turėtų būti pateiktas Projektų įsigaliojimo datos pagrindimas.

5) Siūlome atsisakyti trumpinių, kuriuose nurodytas pavadinimas be žodžių „Lietuvos Respublikos“ įsivedimo (analogiškai kaip nustatyta dėl teisės akte vartojamų trumpinių pagal Rekomendacijų 6.1 papunktį).

6) Projektų aiškinamojo rašto 14 punkte siūlome atsisakyti nurodytos informacijos, kuri nėra svarbi Seimui ir, kuria nieko konkretaus nepasakoma.

Dėl susijusių aspektų:

Vidaus reikalų ministerija yra parengusi Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2, 10, 13, 19, 20 ir 27¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektą ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 29, 33, 71, 416, 417, 424, 427, 431, 589, 603, 608, 610 ir 616 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, kuriuose keičiami ir kai kurie Projektuose

keičiami straipsniai (pvz., ANK 29 straipsnio 4 dalis, 71 straipsnio 1 dalis, 427 straipsnio 1 dalis). Siekiant įstatymų peržiūros kompleksiskumo, teisėkūros ekonomiškumo, taip pat vengiant nepagrįstai didelio atskirų įstatymų skaičiaus ir svarbiausia, jeigu tai nesutrukdys laiku įgyvendinti Projektais įgyvendinamo Konstitucinio Teismo nutarimo, siūlome įvertinti galimybę Projektuose atliekamus pakeitimus apjungti su Vidaus reikalų ministerijos parengtais įstatymų projektais, ir Seimui teikti vienu Vyriausybės nutarimu (įvertinant ir tai, kad apjungtus šiuos projektus reikės derinti su suinteresuotomis institucijomis). Apjungti projektus yra pasiūliusi Teisingumo ministerija ir Vidaus reikalų ministerija 2021 m. kovo 29 d. rašte Nr. 1D-1761.

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Aida Gritienė